

GEMEENTE HILVERSUM  
POSTBUS 9900  
1201 GM HILVERSUM

BEZOEKADRES:  
RAADHUIS  
DUDOKPARK 1  
TELEFOONNUMMER: 14 035  
WWW.HILVERSUM.NL

Aan de gemeenteraad  
cc commissieleden  
cc pers

DATUM 13 mei 2025  
ZAAKNUMMER 1771179  
BEHANDELD DOOR G. Schermers  
TELEFOON  
UW KENMERK  
BIJLAGEN  
BETREFT Collegebrief inzake geopolitieke ontwikkelingen

Geachte raadsleden,

Onder andere tijdens de commissiebehandeling van de Strategisch Gegevensbescherming en Informatiebeveiligingsbeleid 2025 -2029, zijn zorgen geuit over de geopolitieke ontwikkelingen. Ook de afhankelijkheid van Amerikaanse bedrijven is een zorg geworden. Tot slot is de vraag wat deze ontwikkelingen betekenen voor onze communicatietools en sociale media.

In deze collegebrief gaan wij in op deze aspecten. Achtereenvolgens gaan wij in op:

- 1) onze algemene strategie hoe met deze ontwikkelingen om te gaan;
- 2) de samenwerking in den lande op cloud-gebied;
- 3) de borging en archivering van informatie, en
- 4) het gebruik van berichtenapps.

#### ***Ad 1 Algemene strategie gemeente Hilversum***

We volgen in de gemeente Hilversum – op het gebied van technologische ontwikkelingen- de voorhoede van de ontwikkelingen en gemeenten (zo nam de gemeenteraad van Amsterdam al in maart 2024 een initiatiefvoorstel aan om te onderzoeken wat er voor nodig is om in 2030 digitaal onafhankelijk te zijn) en doen waar we kansen zien, actief mee als het erop lijkt dat het de inwoners van of organisaties in Hilversum, of onze medewerkers gaat helpen.

Binnen de concernorganisatie worden de ontwikkeling kritisch gevolgd vanuit een veiligheid-, privacy- en inkoopperspectief. Hierbij volgen wij actief de adviezen op van de Rijksoverheid, Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en IBD (InformatiebeveiligingsDienst). Bij vragen vanuit de organisatie en aanpalende gremia geven we direct advies over wenselijke alternatieven en de invulling daarvan.

## **Ad 2 Samenwerking**

### **Cloud-samenwerking**

In reactie op een inventarisatie met betrekking tot de afhankelijkheid van Amerikaanse bedrijven -zoals Microsoft- onder Nederlandse gemeenten, door Binnenlands Bestuur<sup>[1]</sup>, gaf de VNG het volgende aan:

*“De VNG steunt een verkenning van alternatieven en pleit voor een landelijke onderzoeksagenda rond digitale afhankelijkheid. In plaats van abrupt afscheid te nemen van Big Tech, roept de VNG op tot een strategische aanpak om digitale autonomie te vergroten.*

*De afhankelijkheid van niet-Europese techbedrijven brengt volgens VNG risico's met zich mee, zoals buitenlandse toegang tot gegevens en mogelijke verstoringen in gemeentelijke dienstverlening. Daarnaast wil de VNG de marktwerking versterken en de afhankelijkheid van Microsoft verminderen door frameworkafspraken met meerdere cloud-leveranciers te ontwikkelen.*

*De VNG roept op tot een strategische aanpak: niet abrupt stoppen met Big Tech, maar werken aan controleerbare, duurzame alternatieven. ‘De keuzes die we nu maken, bepalen onze digitale autonomie voor de komende decennia’.*

Onlangs werd ook in de Tweede Kamer hierover debat gevoerd<sup>[2]</sup>.

De VNG kent ter ondersteuning het [Servicecentrum Gemeenten](#). Daarbinnen valt het [GGI-Cloud Expertise Centrum](#). Op hoofdlijnen volgt de VNG de ontwikkelingen bij het Rijk en maakt vervolgens ook voor de gemeenten afspraken met de big-tech leveranciers.

Ook wordt samengewerkt tussen Nederlandse gemeenten en VNG aan een Cloudstrategie en visie, delen van inrichtingsdocumenten en gezamenlijk ontwikkelen van verantwoordingsinformatie, bijvoorbeeld DPIA's en compliance aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

### **Samenwerking binnen overheid en gemeente middels platformen**

De Nederlandse overheid heeft een vorm van cloud waarbinnen het [platform Pleio](#) waarop tussen organisaties (publiek en privaat) kan worden samengewerkt. Pleio wordt constant doorontwikkeld en de functionaliteiten worden steeds rijker. Er wordt alleen gebruik gemaakt van publieke software (Open Source). Ook de academische wereld is hierbij betrokken, via onder andere [Surf](#), een ICT-coöperatie van Nederlandse onderwijs- en onderzoeksinstituten. In Hilversum promoten we het gebruik van dit platform voor samenwerking met andere gemeentelijke / overheidsorganisaties en wanneer informatie gedeeld moet worden met derden.

Het rijk werkt aan een eigen Rijkscloud, een dringende wens van de Kamer. Dit wordt onderdeel van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), die dit voorjaar wordt gepubliceerd. De overheidscloud moet helpen om 'ongewenste' afhankelijkheden tegen te gaan en wordt de plek om gevoelige gegevens op te slaan.

### **Open standaarden en software**

Vanuit de overheid en gemeenten is het verplicht om bij software ontwikkeling en inkoop de technologische standaarden van het forum voor standaardisatie te volgen. Hiermee volgen wij een open source beleid dat afhankelijkheden van leveranciers dient te beperken en betrouwbaarheid van communicatie naar de burger te vergroten. Nederland en ook Hilversum lopen bij de infrastructuur hierin voorop, zoals te controleren is middels de scans van [www.internet.nl](http://www.internet.nl).

### **Ad 3 Archivering van informatie**

Bij de Nederlandse overheid (en niet alleen daar) is big tech dominant aanwezig. In het kielzog van de Microsoft Office-applicaties en de e-maildienst is, met name sinds de Covid-pandemie, het gebruik van Teams en andere clouddiensten sterk opgekomen. Voor de dagelijkse werkzaamheden van alle medewerkers heeft dat grote voordelen. Ook als de opslag van de informatie nog niet is overgedragen naar een Microsoft-datacenter, is de verwerking primair met Microsoft technologie. De afhankelijkheid van Microsoft-diensten is dus groot voor de dagelijkse gang van zaken, ook in de gemeente Hilversum.

We gebruiken de Microsoft-diensten niet voor de borging/archivering van informatie. (Wel bevindt zich vaak archiefwaardig materiaal, zoals in mailboxen en in Teams in Microsoft-applicaties).

Voor archivering van informatie maken we in Hilversum voornamelijk gebruik van een zaaksysteem, waarbij we één systeem kennen voor de gehele organisatie en verschillende taak-specifieke applicaties een vergelijkbare rol hebben. Ons zaaksysteem wordt gehost bij een Nederlandse hostingpartij. Na afronding van de behandeling van een zaak, wordt dat dossier in dat zaaksysteem bewaard totdat het:

- wordt overgedragen aan het Archief Gooi en Vechtstreek, of
- het moet worden vernietigd.

Een en ander vindt plaats conform de wet- en regelgeving, zoals de Archiefwet, WOO, AVG, Cbw. De diverse regionale archiefdiensten werken landelijk samen op het gebied van opslag en lange termijn borging van informatie.

### **Informatie in bedrijfsapplicaties**

Al jaren is de ontwikkeling gaande dat de bedrijfsapplicaties migreren van on-premise naar SaaS-diensten (Software as a Service) bij een leverancier. De informatie bevindt zich dan in een datacenter van de leverancier of een door de leverancier gecontracteerde partij. In de praktijk is dat in dat laatste geval ook vaak een van de big-tech partijen. Ook hier is Microsoft dominant en Amazon (AWS) een goede tweede. De Google-cloud wordt niet vaak gebruikt door gemeentelijke leveranciers.

Tijdens de contractvorming worden hier de juiste afspraken over vastgelegd. Mede met gebruikmaking van de gemeentelijke inkoopvoorwaarden bij IT ([GIBIT](#)) en de VNG standaard-verwerkersovereenkomst.

### **Sociale media**

Naar aanleiding van de beleidswijzigingen die socialmedia-platforms Meta (o.a. Facebook, Instagram, WhatsApp, Threads) en X (Twitter) in de Verenigde Staten hebben doorgevoerd, heeft de concernorganisatie een advies op een rij gezet hoe met deze situatie om te gaan. Ons belangrijkste richtsnoer is de Europese Verordening digitale diensten (Digital Service Act, DSA) dit is een Europese verordening die is ontworpen om online verspreiding van des- en misinformatie en illegale inhoud te voorkomen en beperken en de bescherming van fundamentele rechten, zoals de vrijheid van meningsuiting en het verbod op discriminatie, te waarborgen. Grotere platforms, zoals Facebook, Instagram en X, zijn onder de DSA onderworpen aan strengere eisen met betrekking tot transparantie, risicobeheersing en rapportage over illegale content. Juridisch biedt de DSA bescherming tegen ontwikkelingen zoals die in andere landen, waaronder de Verenigde Staten. Het afdwingen van de naleving van de DSA bij schendingen kan echter een langdurig en complex juridisch proces zijn.

Op basis van de recente ontwikkelingen en de DSA kiest onze gemeente ervoor:

1. Voorlopig door te gaan met Meta;
2. te stoppen met communicatie vanuit de gemeente middels X.

### 3. Strategisch te investeren in nieuwe sociale mediaplatforms.

#### **Voorlopig doorgaan met Meta**

Hoewel beleidswijzigingen van Meta in de VS tot bezorgdheid leiden, biedt de DSA in de EU een beschermend kader dat voorkomt dat deze veranderingen zonder meer in Europa worden doorgevoerd. Hierdoor blijft Meta vooralsnog een waardevol communicatiekanaal voor de gemeente. Het is echter essentieel om de juridische situatie nauwlettend in de gaten te houden, vooral de verdere uitwerking van de DSA en de reactie van de Rijksoverheid op deze ontwikkelingen. Verder heeft de VNG aangegeven “bezorgd te zijn over de ontwikkeling dat sociale media politieke kleur lijken te kiezen” en heeft aangegeven naar verwachting dit voorjaar een advies uit te brengen.

Whatsapp is een berichtentool van Meta. Onderstaand gaan we nader in op onze berichtenapps.

#### **Stoppen communicatie vanuit de gemeente via X**

De recente veranderingen bij X zijn vergelijkbaar als die bij Meta. Ook hier is er verminderde contentmoderatie en een toename van schadelijke inhoud. X is de afgelopen jaren ‘verruwd’. Dit kan reputatieschade met zich meebrengen voor de gemeente en de lijn staat in toenemende mate haaks op onze kernwaarden. Wat we daarnaast zien is dat het gebruikersbestand van X in Nederland de afgelopen jaren is afgenomen, waardoor het platform minder effectief is in het bereiken van een breed publiek. Gezien deze ontwikkelingen kiest ons college voor een gecontroleerde exit-strategie, waarin wordt gecommuniceerd hoe en waarom de gemeente stopt met X.

#### **Strategisch investeren in nieuwe platforms**

Om minder afhankelijk te worden van (enkele) grote tech-bedrijven, gaan wij mogelijk aansluiten bij alternatieve platforms die beter aansluiten bij Europese regelgeving. We willen mogelijkheden bezien van andere platforms dan die van Meta. Daarnaast moeten we strategisch investeren in nieuwe platforms omdat we nu bepaalde doelgroepen minder bereiken, zoals jongeren. Dit kan via een pilot waarin de gemeente een specifiek alternatief platform test. Een dergelijke pilot biedt inzicht in het bereik en de impact van nieuwe kanalen en geeft waardevolle ervaring met het beheer en de communicatie via deze alternatieven. Samenwerking met andere gemeenten of overheidsorganisaties kan hierbij kosten besparen en de effectiviteit vergroten. Om in kaart te brengen aan welke voorwaarden sociale media-platforms moeten voldoen en wat werkbaar is in de organisatie, wordt een kader opgesteld. Vervolgens moet de vertaalslag naar (het gebruik van) sociale media nog worden gemaakt.

#### **Ad 4 Berichtenapps**

Over de berichtenapps is al contact geweest met uw griffie.

Inhoudelijke communicatie over onderwerpen die de gemeente aangaan moet altijd via de zakelijke tools in de werkomgeving verlopen. Dit past in het beleid en afspraken rondom gegevensbescherming (privacy) en informatiebeveiliging. Ook de uitvoering Wet Open Overheid en de wettelijke eisen vanuit de archiefwetgeving maken dat de inhoud van communicatie van medewerkers (en bestuurders) beschikbaar moet zijn en binnen de bestaande systemen moet plaatsvinden. Landelijk heeft de overheid bijvoorbeeld daarom deze campagne in het leven geroepen:

<https://www.informatiehuishouding.nl/leerhuis-en-campagnes/app-met-beleid>.

We gaan als organisatie ‘bellen met Teams’. Dit brengt met zich mee dat we ook onderling berichten sturen met Teams. Teams is weliswaar van Microsoft maar biedt veel betere functies en beveiligings- en beheeropties die belangrijk zijn voor zakelijke en gevoelige informatie, dan Whatsapp. Er is nog wel een gemeentelijk WhatsApp-account, beheerd door ons KCC, waarmee een inwoner kan chatten met de gemeente Hilversum. Zij zorgen ervoor dat vragen van inwoners binnen de bestaande systemen bij de juiste medewerkers terecht komen.

Signal, dat momenteel sterk in opkomst is, is een privacy-vriendelijker alternatief van Whatsapp, niet verbonden aan big tech-bedrijven. Signal is gemaakt door een stichting: de Signal Foundation. Het verschil is dat Signal geen winst wil maken en dat de software open is. Dit betekent dat iedereen de code kan bekijken. De organisatievorm en de standaardversleuteling maken Signal een goed alternatief. Maar het is wel een Amerikaanse stichting, waar men heel anders met privacy-gevoelige data omgaat. Ook voor de Signal geldt dus dat deze alleen gebruikt kan worden voor functionele berichten (denk aan het maken of wijzigen van een afspraak, doorgeven felicitatie).

Tot slot, een laatste onderwerp dat wij niet onvermeld kunnen laten is AI. De gemeente zal moeten inspelen op de toenemende behoefte aan en vraag naar AI binnen onze organisatie. Het is noodzakelijk centraal als organisatie een antwoord te organiseren om medewerkers te ondersteunen met een geschikte AI tool op de werkplek. Wij onderzoeken hoever we kunnen gaan met de inzet van AI.

---

[1] 13 februari 2025.

[2] [https://ibestuur.nl/artikel/tweede-kamer-wil-snel-een-alternatief-voor-amerikaanse-clouddiensten/?tid=TIDP10125733XB1C345A2266841A4AF8DB412AF72B484YI5&utm\\_campaign=IB\\_NB\\_Wekelijks&utm\\_medium=email&utm\\_source=ibestuur&utm\\_content=689\\_18-03-2025](https://ibestuur.nl/artikel/tweede-kamer-wil-snel-een-alternatief-voor-amerikaanse-clouddiensten/?tid=TIDP10125733XB1C345A2266841A4AF8DB412AF72B484YI5&utm_campaign=IB_NB_Wekelijks&utm_medium=email&utm_source=ibestuur&utm_content=689_18-03-2025)

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,  
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

mr. C.P. Torres Barrera

dr. ir. G.M. van den Top